

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАКАЗ

01.04.2024

м. Київ

№ 122/09

Про введення в дію положень

Відповідно до частини другої статті 16 та частини першої статті 32 Закону України «Про вищу освіту», наказу голови комісії з реорганізації НАУ, в.о. ректора від 28.03.2024 № 120/од «Про введення в дію рішень Вченої ради університету від 20 березня 2024 року (протокол № 3)»

НАКАЗУЮ:

1. Увести в дію з 01.04.2024 такі положення (додаються):
 - 1.1. Положення про атестацію педагогічних працівників Національного авіаційного університету.
 - 1.2. Положення про кваліфікаційні роботи (проекти) здобувачів вищої освіти Національного авіаційного університету.
 - 1.3. Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету.
2. Вважати такими, що втратили чинність такі положення:
 - 2.1. Положення про дипломні роботи (проекти) випускників Національного авіаційного університету, затверджене наказом т.в.о. ректора від 14.12.2017 № 594/од.
 - 2.2. Положення про підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників Національного авіаційного університету, затверджене та введене в дію наказом ректора від 27.04.2018 № 211/од.
3. Центру медіакомунікацій забезпечити розміщення на сайті Національного авіаційного університету («Освітній процес» → «Організаційне та методичне забезпечення освітнього процесу» → «Положення») положень, зазначених у п. 1 цього наказу.
4. Деканам факультетів та директорам навчально-наукових інститутів, керівникам інших структурних підрозділів довести наказ до відома науково-педагогічних працівників, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на проректора з навчальної роботи Анатолія Полухіна.

Голова комісії з реорганізації НАУ,
в.о. ректора

Володимир ШУЛЬГА

030635

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
Національного авіаційного університету
від «20» березня 2024 р. № 3

Голова Вченої ради
Національного авіаційного університету

Микола КУЗНЕЦОВ

Система менеджменту якості

ПОЛОЖЕННЯ
про підвищення кваліфікації
науково-педагогічних та педагогічних працівників
Національного авіаційного університету

СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024

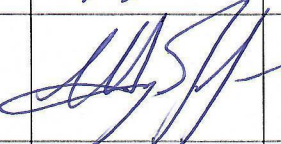

КИЇВ

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19)–02–2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 2 з 23	

Уведено в дію наказом голови комісії з реорганізації НАУ, в.о. ректора від «01» 04 2024 № 122/03

(Ф 03.02-31)

УЗГОДЖЕННЯ

	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис	Посада	Дата
Розробник	РУСАКОВА Марина Володимирівна		Методист вищої категорії навчально-методичного відділу	14.03.2024
Розробник	КАЛМИКОВА Лариса Миколаївна		Методист вищої категорії навчально-методичного відділу	14.03.2024
Розробник	ГОЛУБНИЧИЙ Олексій Георгійович		Начальник навчально-методичного відділу	14.03.2024
Узгоджено	ПОЛУХІН Анатолій Васильович		Проректор з навчальної роботи	15.03.2024
Узгоджено	ЛЕГЕНЬКИЙ Микола Іванович		Учений секретар	18.03.2024
Узгоджено	ГІЗУН Андрій Іванович		Начальник відділу моніторингу якості вищої освіти	14.03.2024
Узгоджено	ДУБРОВСЬКИЙ Михайло Володимирович		Начальник управління кадрів та документообігу	15.03.2024
Узгоджено	СЛОБОДЯН Наталія Іванівна		Начальник планово-фінансового відділу	15.03.2024
Узгоджено	НОВОСЕЛЬСЬКА Ірина Василівна		Начальник юридичного відділу	15.03.2024
Узгоджено	ІЛЬЧЕНКО Ірина Петрівна		Начальник відділу документообігу	15.03.2024

Схвалено
 Протокол засідання Науково-методичної ради
 Національного авіаційного університету
 від «19» 03 2024 р. № 2

Рівень документа – 2а
 Плановий термін між ревізіями – 1 рік
 Контрольний примірник

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету		Стор. 3 з 23

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Напрями, форми та види підвищення кваліфікації	6
3. Зміст підвищення кваліфікації	8
4. Обсяг (тривалість) та періодичність підвищення кваліфікації	9
5. Порядок організації підвищення кваліфікації	11
6. Результати підвищення кваліфікації.....	12
7. Порядок визнання, підтвердження та внесення в ЄДЕБО результатів підвищення кваліфікації.....	13
8. Фінансування підвищення кваліфікації	15
Додаток 1	16
Додаток 2	17
Додаток 3	18

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 4 з 23	

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників (далі – Положення) Національного авіаційного університету (далі – Університет) розроблено відповідно до:

- Закону України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 (із змінами);
- Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 (із змінами);
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 848-VIII від 26.11.2015 (із змінами);
- Кодексу законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 (із змінами);
- Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 (із змінами);
- Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (із змінами);
- Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 04.12.2020 № 1504;
- Порядку реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 579 (із змінами);
- Положення про навчання студентів та стажування (наукове стажування) аспірантів, ад'юнктів і докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 411 (із змінами);
- Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 620 (із змінами);
- Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015);
- Положення про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті;
- Колективного договору між адміністрацією, трудовим колективом та студентським колективом Національного авіаційного університету (із змінами та доповненнями).

1.2. Підвищення кваліфікації – набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.

1.3. Підвищення кваліфікації є:

- складовою системи забезпечення Університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості освіти Університету);
- складовою освіти дорослих та післядипломної освіти.

1.4. Положення визначає види, форми, процедуру, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників (далі – НПП та ПП) Університету, умови і процедуру (порядок) визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації.

1.5. Метою підвищення кваліфікації НПП та ПП Університету є їхній професійний розвиток відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти.

1.6. НПП можуть підвищувати кваліфікацію як в Україні, так і за кордоном (крім держав, що визнані Верховною Радою України державами-агресорами чи державами-окупантами).

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 5 з 23	

1.7. НПП та ПП Університету самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації (далі – суб'єкти підвищення кваліфікації).

1.8. Суб'єктом підвищення кваліфікації може бути заклад освіти (його структурний підрозділ), наукова установа, інша юридична чи фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, що провадить освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації НПП та ПП.

1.9. Результати підвищення кваліфікації у закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, не потребують окремого визнання та підтвердження. Інформація та документи про відповідну ліцензію на підвищення кваліфікації або провадження освітньої діяльності за акредитованою освітньою програмою має бути розміщена у відкритому доступі на веб-сайтах таких закладів освіти (у разі їх відсутності – на веб-сайтах їхніх засновників).

1.10. Результати підвищення кваліфікації НПП та ПП Університету в суб'єктах підвищення кваліфікації, які не є закладами освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, підлягають визнанню окремим рішенням Вченої ради Університету відповідно до Порядку визнання, підтвердження та внесення до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО) результатів підвищення кваліфікації (розділ 7 Положення).

1.11. Вчена рада Університету на основі пропозицій НПП та ПП, централізовано поданих факультетами (навчально-науковими інститутами) до навчально-методичного відділу, який опрацьовує такі пропозиції, затверджує річний план підвищення кваліфікації НПП та ПП (з відривом чи без відриву від освітнього процесу чи основної роботи).

1.12. На час підвищення кваліфікації відповідно до затвердженого річного плану підвищення кваліфікації НПП та ПП з відривом від освітнього процесу чи основної роботи в обсязі, визначеному законодавством, за НПП та ПП зберігається місце роботи (посада) і провадяться виплати, передбачені законодавством.

1.13. У разі заміщення посад НПП, які підвищують кваліфікацію або проходять стажування з відривом від освітнього процесу, реалізують право на академічну мобільність для провадження професійної діяльності відповідно до укладеного договору про участь у програмі академічної мобільності, та у разі неможливості забезпечення освітнього процесу наявними штатними працівниками, вакантні посади НПП можуть заміщуватися за трудовим договором до проведення конкурсного заміщення цих посад у поточному навчальному році.

1.14. Підвищення кваліфікації НПП та ПП здійснюється на підставі договорів, що укладаються між Університетом та суб'єктами підвищення кваліфікації, або листів-направлень. У таких договорах чи листах-направленнях обов'язково зазначається джерело, умови та порядок фінансування підвищення кваліфікації.

1.15. Структурні підрозділи Університету можуть надавати послуги з підвищення кваліфікації НПП та ПП інших закладів освіти України. Відповідальність за організацію підвищення кваліфікації, дотримання законодавства та інших нормативно-правових актів, що стосуються підвищення кваліфікації, наявність договорів, затверджених програм підвищення кваліфікації тощо покладається на керівників цих структурних підрозділів.

1.16. Повний перелік посад НПП та ПП закладів вищої освіти установлюється Кабінетом Міністрів України.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 6 з 23	

2. НАПРЯМИ, ФОРМИ ТА ВИДИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.1. Основними рекомендованими напрямками підвищення кваліфікації НПП та ПП є:

- сприяння розвитку академічної та/або професійної кваліфікації НПП та ПП, залучених до реалізації освітніх програм, в контексті забезпечення досягнення визначених відповідними освітніми програмами цілей та програмних результатів навчання;
- сприяння професійному розвитку НПП та ПП, зокрема, набуття та вдосконалення знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей щодо фахових методик, технологій тощо, формування професійних компетентностей галузевого спрямування, опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, станом і тенденціями розвитку галузі, підприємства, організації чи установи, вимогами до рівня кваліфікації працівників за відповідними професіями;
- вивчення психолого-фізіологічних особливостей здобувачів освіти певного віку, основ андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами;
- використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи елементи дистанційної форми здобуття освіти, електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- розвиток мовленнєвої, цифрової, комунікаційної, інклюзивної, емоційно-етичної компетентності;
- розвиток управлінської компетентності (для керівників та їх заступників) тощо.

2.2. Формами підвищення кваліфікації є: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.

2.3. Основні види підвищення кваліфікації.

2.3.1. Навчання за програмою підвищення кваліфікації.

Навчання за програмою підвищення кваліфікації також може бути реалізовано шляхом участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

2.3.2. Стажування.

Стажування НПП може здійснюватися в закладах освіти, установах, організаціях та на підприємствах, у тому числі в Університеті, іншому закладі освіти або науковій установі.

2.4. Окремі види діяльності НПП та ПП, які можуть бути визнані як підвищення кваліфікації.

2.4.1. Участь у програмах академічної мобільності.

Програма академічної мобільності – діяльність українських та іноземних закладів освіти, спрямована на забезпечення реалізації прав українських та іноземних учасників освітнього процесу, а також працівників закладу освіти (наукової установи) на академічну мобільність протягом визначеного часу на підставі угоди з іншим українським закладом освіти (науковою установою) або іноземним закладом-партнером на умовах і в порядку, визначеними законодавством та іншими нормативно-правовими актами, що стосуються академічної мобільності.

Формами академічної мобільності НПП та ПП є:

- участь у програмах кредитної академічної мобільності учасників академічної мобільності, які здобувають освітньо-науковий ступінь доктора філософії;

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 7 з 23	

– участь у спільних освітніх та/або наукових проєктах (діяльність у складі тимчасової проєктної групи, утвореної на певний термін для реалізації мети та виконання завдань певного освітнього або наукового проєкту за рахунок гранту, наданого закладом-партнером);

– викладання;

– стажування;

– наукове дослідження;

– наукове стажування (обсяг та умови також можуть визначатися з урахуванням п. 2.4.2 Положення);

– мовне стажування;

– підвищення кваліфікації (обсяг та умови також можуть визначатися з урахуванням пп. 2.1-2.3 Положення);

– інші форми (участь у семінарах, конференціях, виступи та публікації в межах певної спеціальності/галузі знань тощо), що не суперечать законодавству.

Діяльність НПП та ПП, які направлені Міністерством освіти і науки України за кордон на навчання, стажування, педагогічну, науково-педагогічну та наукову роботу на виконання міжнародних міжурядових та міжвідомчих договорів про співробітництво в галузі освіти та/або науки, міжнародних програм, проєктів, може бути визнана як підвищення кваліфікації в окремому порядку на підставі відповідних документів (накази та інші нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України).

На період академічної мобільності українські учасники, які є НПП та ПП, зберігають на строк до:

– двох років – посаду за основним місцем роботи;

– шести місяців – оплату праці за основним місцем роботи в розмірі середньої заробітної плати відповідно до законодавства, якщо підтримка у грошовій формі протягом усього строку участі у програмі академічної мобільності у закладі-партнері не передбачена або передбачена в розмірі, що на дату укладення договору про академічну мобільність є меншою за розмір середнього прожиткового мінімуму в країні перебування.

На період академічної мобільності українські учасники, які є НПП та ПП, мають право брати участь у викладацькій та/або науковій діяльності Університету із використанням телекомунікаційних технологій, якщо освітній процес в Університеті здійснюється в дистанційному режимі.

Участь у програмах академічної мобільності здійснюється на підставі наказів керівника Університету.

2.4.2. Наукове стажування.

НПП можуть направлятися на наукове стажування, у тому числі довгострокове, до інших наукових установ та закладів вищої освіти, у тому числі за кордон.

Метою наукового стажування є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки, проведення авторських досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніх унікальних методів, набуття досвіду провадження науково-дослідної діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів.

Строк наукового стажування не може перевищувати двох років.

Строк наукового стажування зараховується до наукового стажу НПП.

НПП протягом місяця після завершення наукового стажування подають до вченої ради факультету/інституту письмовий звіт про результати навчання, стажування та виконання завдання, затвердженого в установленому порядку. Звіт підлягає затвердженню Вченою радою Університету.

Наукове стажування здійснюється на підставі наказів керівника Університету.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 8 з 23	

2.4.3. Самоосвіта.

Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Результати інформальної освіти (самоосвіти) НПП, що мають науковий ступінь та/або вчене та/або почесне звання, можуть бути визнані Вченою радою університету як підвищення кваліфікації.

Обсяг підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або 1 кредиту ЄКТС на рік.

2.4.4. Здобуття наукового ступеня, вищої освіти.

Здобуття першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти, третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня або наукового ступеня доктора наук вперше або за іншою спеціальністю у межах професійної діяльності або галузі знань визнається як підвищення кваліфікації.

2.5. Зарахування окремих видів діяльності НПП та ПП, що можуть бути визнані як підвищення кваліфікації, їх результатів та обсягу здійснюється відповідно до Порядку визнання, підтвердження та внесення до ЄДЕБО результатів підвищення кваліфікації (розділ 7 Положення).

3. ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

3.1. Навчання за програмою підвищення кваліфікації.

3.1.1. Суб'єкт підвищення кваліфікації може організовувати освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації за місцем провадження власної діяльності та/або за місцем роботи НПП чи ПП, за іншим місцем (місцями) та/або дистанційно, якщо це передбачено договором та/або відповідною програмою.

3.1.2. Програма підвищення кваліфікації (далі – Програма) затверджується суб'єктом підвищення кваліфікації та повинна містити інформацію про її розробника (розробників), найменування, мету, напрям, зміст, обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або в кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), форму (форми) підвищення кваліфікації, а також перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться (загальні, фахові тощо).

Програма може містити інформацію про:

- розподіл годин за видами діяльності (консультація; аудиторна, практична, самостійна і контрольна робота тощо);
- особу (осіб), які виконують Програму (рівень вищої освіти, категорія, науковий ступінь, педагогічне/вчене звання, місце та/або досвід роботи тощо);
- строки виконання Програми;
- місце виконання Програми, очікувані результати навчання;
- вартість (у разі встановлення) або про безоплатний характер надання освітньої послуги;
- графік освітнього процесу;
- мінімальну та максимальну кількість осіб в групі;
- академічні, професійні можливості за результатами опанування Програми;
- можливість надання подальшої підтримки чи супроводу;
- додаткові послуги (організація трансферу, забезпечення проживання та харчування, перелік можливих послуг для осіб з інвалідністю тощо);
- документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації тощо.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 9 з 23	

3.1.3. Суб'єкти підвищення кваліфікації можуть розробляти Програми на основі типових програм підвищення кваліфікації, що затверджуються Міністерством освіти і науки України.

3.1.4. Суб'єкти підвищення кваліфікації забезпечують відкритість і доступність інформації про кожну власну Програму шляхом її оприлюднення на своїх веб-сайтах.

3.2. Стажування.

3.2.1. Стажування – набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у певній професійній діяльності або галузі знань.

3.2.2. Місце проходження стажування, його тема та науковий напрям мають відповідати профілю діяльності НПП чи ПП.

3.2.3. Стажування здійснюється за індивідуальною програмою, що розробляється і затверджується суб'єктом підвищення кваліфікації. Індивідуальна програма стажування повинна містити інформацію про її обсяг (тривалість) та очікувані результати навчання. Індивідуальна програма стажування може містити також іншу інформацію, що стосується проходження стажування НПП чи ПП.

3.2.4. Між Університетом та суб'єктом підвищення кваліфікації укладається договір, що передбачає стажування одного чи декількох працівників. У такому випадку індивідуальна (індивідуальні) програма (програми) є невід'ємним (невід'ємними) додатком (додатками) до договору. За пропозицією однієї із сторін договору до нього можуть вноситися зміни (уточнення) шляхом укладення відповідної додаткової угоди (дodatка до угоди).

3.2.5. Стажування НПП чи ПП може здійснюватися в Університеті, іншому закладі освіти або науковій установі. Керівником такого стажування призначається науково-педагогічний чи науковий працівник, який працює у суб'єкта підвищення кваліфікації за основним місцем роботи, має науковий ступінь та/або вчене звання і не менше десяти років досвіду роботи на посадах науково-педагогічних чи наукових працівників.

3.2.6. Стажування НПП чи ПП у інших суб'єктів підвищення кваліфікації здійснюється під керівництвом працівника, який має відповідний досвід роботи та кваліфікацію.

Стажування наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном, метою якого є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки наукових і науково-педагогічних працівників, проведення авторських досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми унікальними методами, набуття досвіду провадження науково-дослідної і викладацької діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів, здійснюється відповідно до Положення про навчання студентів та стажування (наукове стажування) аспірантів, ад'юнктів і докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 411 (із змінами).

4. ОБСЯГ (ТРИВАЛІСТЬ) ТА ПЕРІОДИЧНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

4.1. НПП та ПП підвищують свою кваліфікацію не рідше одного разу на п'ять років.

4.2. Обсяг (тривалість) підвищення кваліфікації НПП та ПП установлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС (один кредит ЄКТС становить 30 годин) за накопичувальною системою.

4.3. Накопичувальна система передбачає врахування протягом п'яти років всіх обсягів підвищення кваліфікації та інших видів діяльності НПП чи ПП, що визнані як підвищення кваліфікації.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 10 з 23	

4.4. Обсяг (тривалість) підвищення кваліфікації НПП та ПП протягом п'яти років не може бути меншим ніж 180 годин (6 кредитів ЄКТС).

4.5. У разі навчання за Програмою обсяг (тривалість) Програми визначається відповідно до її фактичної тривалості в годинах без урахування самостійної (позааудиторної) роботи або в кредитах ЄКТС з урахуванням самостійної (позааудиторної) роботи.

4.6. Підвищення кваліфікації НПП та ПП за Програмою шляхом їхньої участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо, яке здійснюється поза межами річного плану підвищення кваліфікації, зараховується в обсязі відповідно до фактичної тривалості в годинах (без урахування самостійної (позааудиторної) роботи) або в кредитах ЄКТС (з урахуванням самостійної (позааудиторної) роботи).

4.7. Тривалість стажування НПП та ПП визначається з урахуванням обсягу годин індивідуальної програми за погодженням з керівником суб'єкта підвищення кваліфікації. Один день стажування оцінюється у 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС).

4.8. У випадках визнання окремих видів діяльності НПП та ПП як підвищення кваліфікації їм зараховуються такі обсяги підвищення кваліфікації.

4.8.1. Обсяг підвищення кваліфікації шляхом участі НПП та ПП у програмі академічної мобільності зараховується в межах визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або 1 кредиту ЄКТС на рік. Обсяги окремих форм академічної мобільності (стажування, наукове стажування) можуть визначатися з урахуванням законодавства та інших нормативно-правових актів, що стосуються підвищення кваліфікації.

4.8.2. Один тиждень наукового стажування НПП зараховується як підвищення кваліфікації в обсязі 30 годин або 1 кредиту ЄКТС.

4.8.3. Обсяг підвищення кваліфікації НПП та ПП шляхом інформальної освіти (самоосвіти) зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або 1 кредиту ЄКТС на рік.

4.8.4. Обсяг підвищення кваліфікації НПП та ПП шляхом здобуття рівня вищої освіти зараховується відповідно до встановленого обсягу освітньої програми у годинах або кредитах ЄКТС, за винятком визнаних (зарахованих) результатів навчання з попередньо здобутих рівнів освіти. Обсяг підвищення кваліфікації шляхом здобуття наукового ступеня доктора наук визнається в межах 900 годин або 30 кредитів ЄКТС на період до двох років.

4.9. Керівник Університету, проректори, декани, заступники деканів факультетів, директори інститутів, заступники директорів інститутів, керівники структурних підрозділів (які є НПП або ПП), завідувачі кафедр, завідувач аспірантури та докторантури Університету, які вперше призначені на відповідну посаду, проходять підвищення кваліфікації відповідно до займаної посади протягом двох перших років роботи. Обсяги такого підвищення кваліфікації окремо визначаються Вченою радою університету.

4.10. Терміни проходження підвищення кваліфікації (стажування) НПП та ПП визначаються з урахуванням встановлених норм часу (не більше 90 годин на місяць) відповідно до Переліку основних видів методичної, наукової та організаційної роботи та норм часу для планування й обліку роботи НПП Університету («друга половина» робочого дня), затверджених відповідним наказом керівника Університету.

4.11. Термін підвищення кваліфікації (стажування) НПП за межами України встановлюється відповідно до вимог законодавства та на підставі договорів, укладених з іноземними закладами вищої освіти, науковими, освітньо-науковими та іншими установами або згідно з умовами міжнародних програм підвищення кваліфікації чи обміну (Erasmus, Marie Skłodowska-Curie Actions тощо).

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 11 з 23	

4.12. Для НПП та ПП, загальний науково-педагогічний та/або педагогічний стаж яких складає менше п'яти років, вимоги щодо наявності обсягу (тривалості) підвищення кваліфікації НПП та ПП, встановленого в п. 4.4 Положення, не є обов'язковими до завершення відповідного п'ятирічного терміну, встановленого в п. 4.1 Положення.

5. ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

5.1. Підвищення кваліфікації НПП та ПП в університеті здійснюється відповідно до затвердженого «Плану-графіка підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників факультету/інституту на навчальний рік» (далі – План-графік). Форма Плану-графіка (Ф 03.02-39) наведена у додатку 1.

5.2. На підставі Плану-графіка керівник Університету (або уповноважена ним особа) забезпечує укладення договорів про надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації між Університетом та суб'єктами підвищення кваліфікації.

5.3. Формування Плану-графіка здійснюється у такому порядку:

5.3.1. Завідувач кафедри (керівник структурного підрозділу) складає список НПП та ПП кафедри (структурного підрозділу), що мають підвищити кваліфікацію у наступному навчальному році, з попередньо визначеними суб'єктами підвищення кваліфікації та орієнтовними термінами та передає його до деканату факультету (дирекції інституту), або навчально-методичного відділу (якщо структурний підрозділ не входить до складу факультету/інституту).

5.3.2. Декан факультету (директор інституту) на підставі пропозицій завідувачів кафедр готує План-графік, який після погодження вченою радою факультету (інституту) підписує у двох примірниках.

5.3.3. План-графік для структурних підрозділів, що не входять до складу факультетів та інститутів, готує начальник навчально-методичного відділу, який підписує його в одному примірнику після погодження науково-методичною радою Університету.

5.3.4. План-графік передається до навчально-методичного відділу у червні поточного року для подальшого його узгодження.

5.3.5. План-графік затверджується проректором з навчальної роботи. Один примірник зберігається у навчально-методичному відділі, другий – у деканаті факультету (дирекції інституту).

5.3.6. Внесення змін до Плану-графіка здійснюється на підставі службової записки завідувача кафедри, погодженої з деканом факультету (директором інституту), або керівника структурного підрозділу на ім'я проректора з навчальної роботи. Службова записка, що містить обґрунтування причин змін у Плані-графіку, передається до навчально-методичного відділу, який контролює виконання Плану-графіка та здійснює організаційний супровід підвищення кваліфікації НПП та ПП Університету.

5.4. НПП та ПП Університету, які відповідно до Плану-графіка проходять підвищення кваліфікації, отримують у навчально-методичному відділі та заповнюють:

- форму заяви для проходження підвищення кваліфікації ((Ф 03.02-41), додаток 2);
- форму плану-звіту про підвищення кваліфікації ((Ф 03.02-42), додаток 3).

5.4.1. Заява для проходження підвищення кваліфікації (стажування) заповнюється НПП чи ПП в одному примірнику, узгоджується із завідувачем кафедри (керівником структурного підрозділу), деканом факультету/директором інституту (якщо структурний підрозділ входить до його складу) та передається до навчально-методичного відділу не пізніше ніж за 5 днів до початку підвищення кваліфікації. Після цього заява узгоджується начальником навчально-методичного відділу та затверджується проректором з навчальної роботи.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 12 з 23	

5.4.2. До початку підвищення кваліфікації заповнюється перша частина плану-звіту, а саме: персональні дані НПП чи ПП, тема підвищення кваліфікації, назва суб'єкта, а також індивідуальний план підвищення кваліфікації. Індивідуальний план розглядається та затверджується на засіданні кафедри (структурного підрозділу). План-звіт готується у трьох примірниках.

5.5. Направлення на підвищення кваліфікації (стажування) здійснюється за наказом керівника Університету відповідно до заяви щодо проходження підвищення кваліфікації. Наказ готує управління кадрів та документообігу (відділ кадрів).

За необхідності навчально-методичний відділ готує лист-направлення керівнику суб'єкта підвищення кваліфікації.

5.6. НПП та ПП Університету мають право підвищувати кваліфікацію поза межами Плану-графіка в позаплановому порядку.

Включення НПП та ПП у План-графік (зарахування результатів підвищення кваліфікації поза межами Плану-графіка) здійснюється на підставі службової записки, підписаної завідувачем кафедри (керівником структурного підрозділу) та деканом факультету/директором інституту (якщо структурний підрозділ входить до його складу).

6. РЕЗУЛЬТАТИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

6.1. Планове та позапланове підвищення кваліфікації (в тому числі окремі види діяльності НПП та ПП: наукове стажування, самоосвіта, участь у програмах академічної мобільності, семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) підтверджується документом про підвищення кваліфікації (звіт, свідоцтво про підвищення кваліфікації, довідка про підвищення кваліфікації, сертифікат, документ про освіту за іншою спеціальністю тощо).

6.2. Документ про підвищення кваліфікації має містити:

- повне найменування суб'єкта підвищення кваліфікації (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та по батькові (у разі наявності) фізичної особи, яка надає освітні послуги з підвищення кваліфікації НПП чи ПП (для фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб-підприємців);

- тему (напрямок, найменування), обсяг (тривалість) підвищення кваліфікації у годинах та/або кредитах ЄКТС;

- прізвище, ім'я та по батькові (у разі наявності) особи, яка підвищила кваліфікацію;

- опис досягнутих результатів навчання;

- дату видачі та обліковий запис документа;

- найменування посади (у разі наявності), прізвище, ініціали (ініціал імені) особи, яка підписала документ від імені суб'єкта підвищення кваліфікації та її підпис.

6.3. Документи про підвищення кваліфікації, що були видані за результатами проходження підвищення кваліфікації у суб'єктів підвищення кваліфікації, що є нерезидентами України, можуть містити іншу інформацію.

6.4. Дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі та обліку документу про підвищення кваліфікації визначається відповідним суб'єктом підвищення кваліфікації.

6.5. По завершенні підвищення кваліфікації за Планом-графіком у план-звіт про підвищення кваліфікації відповідно до форми (Ф 03.02-42), наведеної у додатку 3, вноситься наступна інформація:

- підсумки підвищення кваліфікації, рекомендації НПП чи ПП, що проходив підвищення кваліфікації, щодо впровадження результатів підвищення кваліфікації;

- відгук організації (підприємства, установи, де відбувалося підвищення кваліфікації), за підписом керівника суб'єкта підвищення кваліфікації, скріплений печаткою.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 13 з 23	

Результати підвищення кваліфікації враховуються:

- під час обрання на посаду за конкурсом чи укладення трудового договору з НПП чи ПП;
- при ліцензуванні освітньої діяльності за певним рівнем вищої освіти та за освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання на певному рівні вищої освіти;
- при акредитації освітніх програм;
- під час присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам Університету;
- під час атестації ПП Університету.

6.6. Інформація про підвищення кваліфікації використовується:

- управлінням кадрів та документообігу (відділом кадрів) та навчально-методичним відділом для підготовки «Звіту з виконання плану підвищення кваліфікації НПП НАУ по факультету / навчально-науковому інституту за навчальний рік» (Ф 03.02-70);
- кафедрою для підготовки річного звіту кафедри.

7. ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ, ПІДТВЕРДЖЕННЯ ТА ВНЕСЕННЯ В ЄДЕБО РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

7.1. Результати підвищення кваліфікації у суб'єктів, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, не потребують окремого визнання чи підтвердження.

7.1.1. Звіт про підвищення кваліфікації заслуховується на засіданні кафедри (структурного підрозділу), де розглядаються питання про його затвердження або відхилення, даються висновки та рекомендації (за потреби) щодо впровадження результатів підвищення кваліфікації тощо.

7.1.2. Відповідний запис заноситься до плану-звіту про підвищення кваліфікації НПП чи ПП, який ним підписується та узгоджується завідувачем кафедри (керівником структурного підрозділу).

7.1.3. Один примірник плану-звіту про підвищення кваліфікації залишається у справі кафедри (структурного підрозділу), другий передається до навчально-методичного відділу.

7.2. Результати підвищення кваліфікації в інших суб'єктів підвищення кваліфікації, в тому числі нерезидентів України, а також результати окремих видів діяльності НПП та ПП (наукове стажування, самоосвіта, участь у програмах академічної мобільності, семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) потребують визнання та підтвердження Вченою радою університету на підставі рішень вчених рад факультетів/інститутів, або на підставі рішення науково-методичної ради Університету (для структурних підрозділів, які не входять до складу факультетів та інститутів).

7.2.1. НПП чи ПП протягом одного місяця після завершення ініціює обговорення результатів підвищення кваліфікації на засіданні кафедри та подає до вченої ради свого факультету/інституту клопотання про визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації разом з документами, які є підставою для такого визнання та підтвердження.

7.2.2. НПП та ПП інших структурних підрозділів Університету, що не входять до складу факультетів та інститутів, подають клопотання разом з відповідним документом до науково-методичної ради Університету.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 14 з 23	

7.2.3. У разі підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) подається звіт про результати підвищення кваліфікації або творча робота, персональне розроблення електронного освітнього ресурсу, що виконані в процесі (за результатами) підвищення кваліфікації та оприлюднені на веб-сайті Університету (кафедри чи його структурного підрозділу) та/або в електронному портфоліо НПП чи ПП.

7.3. Процедура визнання та підтвердження Вченою радою Університету результатів підвищення кваліфікації НПП та ПП містить такі етапи.

7.3.1. Службова записка на ім'я проректора з навчальної роботи за підписами завідувача кафедри та декана факультету/директора інституту або керівника структурного підрозділу щодо визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації разом з документами (копіями документів), що підтверджують підвищення кваліфікації та витягом з протоколу засідання вченої ради факультету/інституту або науково-методичної ради Університету, подається після погодження проректором з навчальної роботи до навчально-методичного відділу.

Службова записка має містити таку інформацію: посада та вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові НПП чи ПП, назва суб'єкта підвищення кваліфікації, терміни проходження підвищення кваліфікації, кількість годин та кредитів ЄКТС, що зараховуються як підвищення кваліфікації, а також відомості про обговорення на засіданні кафедри (дата, № протоколу).

7.3.2. Навчально-методичний відділ готує та надає до Вченої ради Університету необхідні документи щодо визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації НПП та ПП.

7.3.3. Вчена рада Університету на своєму черговому засіданні розглядає питання визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації НПП та ПП.

7.3.4. У разі невизнання чи відмови підтвердження результатів підвищення кваліфікації Вчена рада Університету може надати рекомендації НПП чи ПП щодо повторного підвищення кваліфікації у інших суб'єктів підвищення кваліфікації та/або прийняття рішення щодо неможливості подальшого включення такого суб'єкта підвищення кваліфікації до «Плану-графіка» до вжиття ним дієвих заходів з підвищення якості надання освітніх послуг.

7.3.5. Вчена рада Університету може делегувати право визнання результатів підвищення кваліфікації (стажування) окремих категорій НПП чи ПП вченим радам відповідних факультетів/навчально-наукових інститутів.

7.4. Документи про підвищення кваліфікації НПП чи ПП (План-звіт або інший документ про підвищення кваліфікації разом із службовою запискою та витягом з протоколу вчених рад факультетів/інститутів або науково-методичної ради університету) та, за потреби, копію наказу керівника Університету про введення в дію відповідного рішення Вченої ради Університету з інформацією про визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації НПП та ПП навчально-методичний відділ передає до управління кадрів та документообігу (відділу кадрів).

7.5. Управління кадрів та документообігу (відділ кадрів) на основі документів про підвищення кваліфікації НПП та ПП, наданих навчально-методичним відділом, та, за потреби, відповідного рішення Вченої ради Університету з інформацією про визнання та підтвердження результатів підвищення кваліфікації НПП та ПП вносить в ЄДЕБО відомості про підвищення кваліфікації відповідних НПП та ПП.

	Система менеджменту якості	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
	ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Стор. 15 з 23	

8. ФІНАНСУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

8.1. Джерелами фінансування підвищення кваліфікації НПП та ПП Університету є кошти державного бюджету, кошти фізичних та/або юридичних осіб, інші власні надходження Університету, інші джерела, не заборонені законодавством.

8.2. За рахунок коштів, які надійшли на підвищення кваліфікації, здійснюється фінансування підвищення кваліфікації НПП та ПП, які працюють в Університеті за основним місцем роботи в обсязі, встановленому законодавством.

8.3. Самостійне фінансування підвищення кваліфікації здійснюється НПП та ПП Університету, які працюють в ньому за основним місцем роботи і проходять підвищення кваліфікації поза межами Плану-графіка, та іншими особами, які працюють на посадах НПП та ПП за суміщенням або сумісництвом.

8.4. Фінансування витрат, пов'язаних із науковим стажуванням, може, зокрема, здійснюватися за рахунок грантів, коштів сторони, що приймає, та інших джерел, не заборонених законодавством. Стороною, що приймає, вважається наукова установа, інша дослідницька організація, заклад вищої освіти, яка надала запрошення на наукове стажування. Стороною, що приймає, може бути нерезидент України, якщо це не суперечить п. 1.6 Положення.

8.5. Факт підвищення кваліфікації НПП та ПП підтверджується актом про надання послуги з підвищення кваліфікації, який складається в установленому законодавством порядку, підписується керівником Університету або уповноваженою ним особою та суб'єктом підвищення кваліфікації. Такий акт є підставою для оплати послуг суб'єкта підвищення кваліфікації згідно з укладеною угодою щодо підвищення кваліфікації.

8.6. Фінансування підвищення кваліфікації НПП та ПП здійснюється Університетом у межах наявних коштів, передбачених кошторисом.

	Система менеджменту якості ПОЛОЖЕННЯ про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників Національного авіаційного університету	Шифр документа	СМЯ НАУ П 03.02(19) – 02 – 2024
		Стор. 16 з 23	

Додаток 1
до п.5.1.

(Ф 03.02-39)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ (підпис) _____ (Власне ім'я, прізвище)
«__» _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО
на засіданні Вченої ради
Факультету / Інституту _____

протокол № __ від _____ 20__ р.

ПЛАН - ГРАФІК
підвищення кваліфікації науково-педагогічних (НПП) та педагогічних працівників (ПП)
Факультету / Інституту _____ на 20__ / 20__ навчальний рік

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові НПП, ПП	Посада та її приналежність (НПП чи ПП)	Науковий ступінь, вчене звання	Попереднє підвищення кваліфікації		Заплановане підвищення кваліфікації		Примітка
				Суб'єкт (місце) підвищення кваліфікації	Рік	Суб'єкт (місце) підвищення кваліфікації	Рік, місяць	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кафедра _____								

Декан факультету/Директор інституту _____ (повна назва) _____ (підпис) _____ (Власне ім'я, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

Система менеджменту якості
ПОЛОЖЕННЯ
про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників
Національного авіаційного університету

Шифр
документа

СМЯ НАУ
П 03.02(19) – 02 – 2024

Стор. 17 з 23

Додаток 2
до п.5.4.
(Ф 03.02-41)

Проректору з навчальної роботи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

від _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (повна назва посади, найменування кафедри чи структурного підрозділу)

ЗАЯВА

Відповідно до плану підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників на 20__ - 20__ навчальний рік прошу Вас направити мене на підвищення кваліфікації з відривом (без відриву) від основної роботи на (в) _____ (непотрібне закреслити)

_____ (повне найменування підприємства, установи, закладу вищої освіти)
терміном на _____ днів у період з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

_____ (_____)
дата підпис Власне ім'я, прізвище

УЗГОДЖЕНО:

Директор інституту
(Декан факультету) _____ (_____)
дата підпис Власне ім'я, прізвище

Завідувач кафедри
(Керівник підрозділу) _____ (_____)
дата підпис Власне ім'я, прізвище

Начальник НМВ _____ (_____)
дата підпис Власне ім'я, прізвище

Система менеджменту якості
ПОЛОЖЕННЯ
про підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників
Національного авіаційного університету

Шифр
документа

СМЯ НАУ
П 03.02(19) – 02 – 2024

Стор. 19 з 23

Продовження додатка 3
до п.5.4

(Заповнюється після закінчення терміну підвищення кваліфікації)

Підсумки підвищення кваліфікації, рекомендації науково-педагогічного чи педагогічного працівника (далі – НПП, ПП) щодо впровадження результатів підвищення кваліфікації

Відгук організації (підприємства, установи), де відбувалося підвищення кваліфікації

МП

Підпис керівника

Витяг з протоколу засідання кафедри (структурного підрозділу) №__ від «__» _____»20__р. по звіту науково-педагогічного (педагогічного) працівника, який проходив підвищення кваліфікації, з вказівкою ступеня виконання індивідуального плану підвищення кваліфікації і рекомендації щодо впровадження результатів _____

Підпис НПП (ПП)

Підпис завідувача кафедри (керівника підрозділу)

Дата _____ Дата _____

